

Katja ŠTURM*

PRIHODNOST PROJEKTA EUSCREENXL - BODOČI POSLOVNI MODELI UPRAVLJANJA AVDIOVIZUALNE VSEBINE

Izvleček:

Spremenjena finančna politika, ki jo je nedavno začrtala Evropska Unija, je izvršni odbor evropsko financiranega projekta EUscreenXL postavila pred težko nalogo. Projekt EUscreenXL se po letu 2016 ne more več zanašati na sredstva iz sklada Evropske Unije, za svoj obstoj in nadaljnje delovanje pa potrebuje finančna sredstva. Uvedba nekaterih novosti in nekoliko bolj komercialni pristop projekta se zdita več kot nujna. Avtorica v prispevku predstavi tržni potencial projekta EUscreenXL in morebitne poslovne modele, ki jih v bodočnosti utegne izbrati konzorcij projekta EUscreenXL.

Ključne besede:

EUscreen, EUscreenXL, Europeana, tržni in poslovni modeli, komercialna raba, projekti

Abstract:

The Future of the EUscreenXL Project - Possible Business Models for Managing Audiovisual Content

Due to the revised financial policy for European projects' funding that the European Union recently set, the Executive Committee of the EUscreenXL project is facing a difficult task. The EUscreenXL project can no longer rely on its sustainability when the European Union funding ends in 2016 and needs future funds for its existence and continued operation. The introduction of some new features and a more commercial approach to the project appear to be more than necessary. The paper presents the market potential of the EUscreenXL project and potential business models, which the consortium of EUscreenXL might consider taking into account in the future to secure the portal sustainability.

Key words:

EUscreen, EUscreenXL, Europeana, business models, commercial service, projects

1 UVOD

Projekt EUscreenXL, pri katerem trenutno sodeluje devetindvajset institucij iz dvaindvajsetih evropskih držav, z marcem 2016 zaključi še eno izmed svojih prelomnih obdobj. Tokrat se končuje obdobje evropsko financiranega projekta. S prenehanjem financiranja s strani Evropske Unije pa je pod vprašaj postavljen tako njegov trenutni obstoj kot tudi njegova nadaljnja bodočnost. Izvršni odbor projekta in sodelujoče institucije želijo ohraniti rezultat dosedanjega dela in z delom nadaljevati tudi v

* Katja Šturm, dokumentalist raziskovalec in honorarna sodelavka pri projektu EUscreenXL na Oddeku za arhiviranje in dokumentacijo, RTV Slovenija, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana, Slovenija, kontakt: katja.sturm@rtvslo.si. Kot honorarna sodelavka se je projektu EUscreenXL pridružila julija 2010, kmalu po uradnem začetku leta 2009. Skupaj s sodelavcem Aleksandrom Lavrenčičem, v imenu RTV Slovenije, opravlja selekcijo, katalogizacijo, kontekstualizacijo in nalaganje izbranih avdiovizualnih vsebin na portal EUscreenXL in portal Europeana. Udeleževanje na strokovnih delavnicah in konferencah, ki jih pripravlja konzorcij projekta EUscreen in za katere so v okviru sodelovanja zagotovljena evropska finančna sredstva, omogoča izmenjavo znanj in izkušenj tako na področju arhivske prakse kot širšega konteksta delovanja avdiovizualnih institucij.

prihodnje. Njihova glavna misija ostaja enaka - uporabnika informirati o na spletu dostopni digitalizirani avdiovizualni kulturni dediščini Evrope in v njem vzbuditi zanimanje do te mere, da postane stalni uporabnik spletnega portala EUscreenXL (Šturm, 2011).

Ob rednem dotoku finančnih sredstev iz evropskega projektnega sklada za digitalizacijo in ohranjanje kulturne dediščine so ustvarjalci projekta nekoliko zanemarili tržni potencial projekta in njegovo promocijo, sodelujoče institucije pa niso optimalno izkoristile spletne platforme projekta za promocijo lastnega arhiva v tujini. Kakšne so torej potencialne možnosti komercializacije projekta EUscreenXL, kakšni morebitni bodoči poslovni modeli in ne nazadnje - kolikšen je potencialni finančni izkupiček projekta EUscreenXL ob komercialnem pristopu vodenja projekta?

2 KAKO OHRANITI PROJEKT, KO SE KONČA ZGODBA EVROPSKO FINANCIRANEGA PROJEKTA?

Konzorcij projekta EUscreenXL se v zadnjem letu iztekajočega se projekta sooča s težko nalogo. Pospešeno namreč išče rešitve, kako po letu 2016 ohraniti dostop do vzpostavljene spletne zbirke avdiovizualnega gradiva projekta EUscreen. Projekt EUscreen je namreč tekom let, vse od leta 2009, oblikoval zbirko s 40.000 dokumenti evropske televizijske dediščine, ki bo do marca 2016, z dokončno razširitvijo portala EUscreenXL, dobila še dodatnih 20.000 arhivsko popisanih televizijskih vsebin. Sočasno bodo sodelujoče avdiovizualne institucije s sodelovanjem pri projektu EUscreenXL zagotovile portalu Europeana¹ osnovne iskalne podatke za približno milijon avdiovizualnih vsebin, ki se sicer razpršeno nahajajo na njihovih institucionalnih spletnih straneh (Šturm, 2013). S tem se projekt EUscreenXL uvršča med največje agregatorje avdiovizualnih vsebin za portal Europeana.

Projekt EUscreen, vzpostavljen pod programom *eContentplus* in financiran s strani evropske komisije, je svojo pot digitalizacije avdiovizualne kulturne dediščine Evrope pričel leta 2009. Konzorcij, sestavljen iz sodelujočih avdiovizualnih institucij in ponudnikov vsebin, raziskuje potencialne možnosti, kako trajno ohraniti spletni portal, in sestavlja akcijski plan za obdobje po letu 2016, ko bo ustavljen pritok finančnih sredstev Evropske unije. V roku enega leta je potrebno poiskati nov finančni model in izdelati načrt, ki bo v prihodnje trajno ohranil oblikovano skupnost konzorcija in vzpostavljen spletni portal. Na dodatna finančna sredstva iz sklada Evropske Unije se zaradi nedavno spremenjene evropske finančne politike ne gre zanašati.

Podrobneje velja opredeliti željo konzorcija EUscreenXL po trajni ohranitvi. V okviru projekta EUscreenXL je »trajnost« moč opredeliti na različnih ravneh. V prvi vrsti gre za zagotovitev stalne, osnovne tehnične podpore, ki omogoča fizični obstoj portala. Zanj so potrebna minimalna, a redna finančna sredstva, namenjena za plačilo strežnikov in pokrivanje osnovnih stroškov njihovega vzdrževanja. Gledano nekoliko širše bi lahko »trajnost« opredelili v okviru ohranjanja osnovne dejavnosti konzorcija, kar pomeni vzdrževanje in posodabljanje ključnih elementov spletne strani, delno pokrivanje plač dokumentalistov raziskovalcev in organiziranje občasnih delavnic sodelujočih institucij.

Za ohranitev trenutne stopnje delovanja in ravni učinkovitosti bi projekt nedvomno še naprej potreboval dosedanji finančni priliv sredstev. Ker pa financiranje s strani Evropske Unije ne gre pričakovati, je konzorcij prisiljen razmišljati izven

¹ Europeana - evropska digitalna knjižnica z digitaliziranimi slikami, besedili ter zvočnimi in video posnetki.

okvirja delovanja javnih institucij in se približati različnim tržnim modelom, ki ustvarjajo dobiček z lastnimi vsebinami. Za takšen pristop je izhodiščno finančno breme nekoliko višje, saj bi bilo potrebno zaposliti ljudi z izkušnjami na marketinškem področju, vendar konzorcij verjame, da je takšna investicija v času spremenjene evropske finančne politike in globalne ekonomske krize pristop, ki lahko reši prihodnost projekta EUscreenXL.

Ker pri projektu sodelujejo praviloma javne televizijske hiše in nacionalni avdiovizualni inštituti, ki se zaradi narave njihovega dela načeloma izogibajo komercialnemu pristopu in oglaševanju, se ob marketinško začrtani poti pojavijo določeni zadržki sodelujočih partneric. Kljub vsemu konzorcij in sodelujoče institucije ne vidijo večjih ovir pri vzpostavitvi nekoliko bolj komercialne ponudbe portala EUscreenXL, vse dokler v nadaljnji zgodbi ostanejo zagotovljeni glavni cilji projekta EUscreenXL. Med njimi sta še posebej izpostavljena brezplačna dostopnost do avdiovizualne zbirke evropskih nacionalnih avdiovizualnih institutov in javnih televizij in poslanstvo enega izmed glavnih agregatorjev avdiovizualnih vsebin za portal Europeana.

3 RAZMISLEK O PRIHODNOSTI PROJEKTA

Projekt EUscreenXL je danes, z izoblikovanim konzorcijem, skupnimi standardi in delovnimi platformami ter preizkušenimi modeli sodelovanja v svojem najboljšem obdobju. Odobren je bil naslednji del finančnega izplačila s strani evropske komisije, ki je pozitivno ocenila delo in rezultate projekta v eni izmed nedavnih notranjih revizij ter projekt označila kot projekt z dobrim napredkom. V času tako utečenega delovnega procesa se konzorcij lahko - in mora - posvetiti resnemu razmisleku o svoji prihodnosti.

Potrebno se je zavedati, da je ustvarjanje prihodkov iz lastnih arhivskih vsebin ključnega pomena za obstanek vsakega avdiovizualnega arhiva, tudi javnega. Že iz treh očitnih razlogov. Prvič, za pokrivanje stroškov priprave, digitalizacije in razpečevanja avdiovizualnih vsebin, ki jih institucija hrani; drugič, zaradi trenutne globalne recesije in spremenjene finančne politike Evropske unije pri financiranju projektov; in tretjič, zaradi lastne vrednosti vsebine, ki jo hranijo nacionalni avdiovizualni arhivi in javne televizijske hiše. Kot dobri skrbniki morajo z njo dobro upravljati in jo varovati - kar pomeni med drugim tudi zagotovitev financ za njeno digitalizacijo in javno dostopnost. Ustvarjanje prihodkov iz arhivskih vsebin bi projektu EUscreenXL v prihodnje omogočilo, da se še naprej osredotoča na uresničevanje zastavljenega krovnega cilja, in ne na zagotavljanje finančnih osnov za svoje delovanje.

4 OBSTOJEČE SPLETNE PREDSTAVITVE ARHIVSKE AVDIOVIZUALNE VSEBINE

Odločitve o predstavitvenem modelu avdiovizualnih vsebin in trženju arhivskega gradiva ne bi mogle sovpasti z boljšim obdobjem za avdiovizualni trg, kakršno je danes. Tržišče z avdiovizualno vsebino je dobro razvito in zrelo. Predvajanje različnih avdiovizualnih vsebin - tudi arhivskih - na zahtevo uporabnika ima danes, s portali kot so YouTube, Vimeo in podobni, že dodelano tehnično shemo in milijone vsakodnevnih uporabnikov. Družinski rodovniki (findyourpast.com, ancestry.com) so se izkazali za posebej uspešen primer upravljanja z arhivskim gradivom in genealoška podjetja so s sodelovanjem z ustreznimi pristojnimi arhivi uspela ustvariti donosne posle. Družbena omrežja, kot so Facebook, Twiter, Instagram, pa dajejo neizmerno platformo publicitete in promocije avdio-vizualnih arhivov.

Na trgu so se pojavili številni poslovni modeli, ki nudijo dobiček z uporabo avdiovizualne vsebine arhivske vrednosti.

Televizija in avdiovizualni instituti lahko posamezne odlomke zgodovinsko pomembnih dogodkov ponudijo na prodaj. Avdiovizualni specialisti, ki takšno vsebino kupijo, jo nato uporabijo v lastnih produkcijah ali pa obdržijo za osebno rabo. Arhivsko pomembna avdiovizualna vsebina, s ključnimi zgodovinskimi dogodki, je zelo dragocena in iskana in z njo lahko javne avdiovizualne institucije iztržijo dober delež dobička. Primer dobrega poslovanja s prodajo odlomkov zgodovinsko pomembnih avdiovizualnih vsebin predstavlja praksa Francoskega nacionalnega avdiovizualnega instituta INA in Nizozemskega instituta za zvok in sliko Sound and Vision, ki s prodajo visokokakovostnih zgodovinsko pomembnih avdiovizualnih vsebin ustvarjata redne prihodke.

Lastniki avdiovizualnih vsebin lahko svoje vsebine javnosti ponudijo s pomočjo poslovnih partnerjev, avdiovizualnih velikanov, kot na primer YouTube ali DailyMotion². Takšen poslovni pristop je izbral francoski nacionalni avdiovizualni institut INA, ta svoje vsebine ponuja preko portala YouTube, in francoski Le Figaro³, slednji je svoje vsebine zaupal portalu DailyMotion. Lastniki vsebin se s postavitvijo vsebin na portal »video velikanov« strinjajo z njihovo politiko oglaševanja in dotičnimi avtorskimi pravicami, v zameno pa lahko izkoristijo nekatere brezplačne storitve spletnega portala, tudi stroške in proces digitalizacije.

Oglaševanje in sponzorstvo družb in posameznikov na spletnih straneh avdiovizualnih institucij zagotavlja dotok rednih sredstev in je redna praksa prenekaterih organizacij. Britanski muzej ta poslovni model uporablja že leta in ima s svojimi sponzorji dolgoletne pogodbe.

Arhivska usposabljanja, diplome in arhivska svetovanja predstavljajo visokokakovosten izobraževalni poslovni model in ustaljeno prakso uspešnih in uveljavljenih arhivov po vsej Evropi. Avdiovizualni arhivi zagotavljajo izobraževanja na področju arhivistike, digitalizacije, avtorskih pravic, metapodatkovne sheme in vsebinske selekcije. Takšen pristop ni zanimiv zgolj za preostale avdiovizualne arhive in izmenjavo pridobljenega znanja, temveč prav za vsakogar, ki želi urejen in pregleden arhiv. In v dobi digitalizacije in socialnih medijev le-teh ni malo. Ponovno je francoska INA tista institucija, ki je najbolje unovčila tudi ta poslovni model in od leta 2008 do danes s tem načinom poslovanja zaslužila že 8,2 milijona evrov.

5 SPECIFIČNOST PROJEKTA EUSCREENXL

Kljub vsemu moramo pogledati nekatere specifične projekte EUscreenXL. Projekt ni neposredno primerljiv z večino omenjenih arhivov in nacionalnih institutov. Pravzaprav ni arhiv; je konzorcij arhivov. Deluje »v imenu ...« in » v korist ...«, kar se kaže kot glavna omejitev pri uporabi prenekaterih poslovnih modelov.

EUscreenXL ni lastnik predstavljenih avdiovizualnih vsebin, zato zanje ne poseduje avtorskih pravic, kar prinaša s sabo več posledic. Velika večina morebitnih prihodkov, ki bi jih projekt načeloma lahko ustvaril z neposrednim izkoriščanjem predstavljenih avdiovizualnih vsebin, bi pripadel lastniku teh vsebin, torej ne konzorciju EUscreenXL. Projekt EUscreenXL mora spoštovati sklenjene pogodbe

² DailyMotion je spletna stran, ustanovljena leta 2005 v Parizu, omogoča pa nalaganje, gledanje in deljenje video vsebin.

³ Le Figaro - francoski dnevnoinformativni časopis, s pripadajočo televizijo Le Figaro TV.

sodelujočih partnerjev, le-te pa so vsaka zase zelo specifične in izbira katerega koli poslovnega modela bi zahtevala podpisano soglasje vsakega sodelujočega partnerja pri projektu. Če se konzorcij projekta EUscreenXL odloči poslovno nadaljevati s pomočjo komercialnih spletnih platform, mu grozi njegova nepotrebna in dezintegracija. Vlogo posrednika med arhivi in spletno predstavitevijo bi prevzela izbrana komercialna spletna platforma. Kljub vsemu pa konzorcij tvega razpad, tudi če arhivom ne ponudi komercialne rešitve in možnosti pridobivanja finančnih sredstev iz lastnih vsebin. V času vesplošnega varčevanja in skromne državne pomoči bodo slej ko prej vsi javni nacionalni arhivi prisiljeni pridobivati finančna sredstva s pomočjo komercialne prodaje svojih vsebin.

Ne zanemarljiv podatek pri specifičnosti projekta EUscreenXL je tudi ta, da imajo sodelujoči partnerji popoln nadzor nad avdiovizualno vsebino, ki jo zagotavljajo portalu EUscreenXL. Do nedavnega je veljalo, da so ponudniki vsebin zagotavljali vsebino, ki načeloma ni toliko komercialno zanimiva. EUscreenXL ima pri izbiri ustreznega poslovnega modela že sedaj še eno pomembno omejitev: hudo pomanjkanje sredstev. Evropski finančni izkupiček projekta za tri leta, v vrednosti 4,96 milijona evrov, bo zadostoval zgolj za osnovne tehnične storitve in vsekakor ne za vzpostavitev nove komercialne platforme, tehnične stabilnosti portala ali izbor marketinškega pristopa, potrebnega za komercialno prenovo projekta. Za lažjo predstavo si pogledajmo finančni okvir francoskega nacionalnega avdiovizualnega inštituta INA, ki od francoske vlade letno prejme približno 90 milijonov evrov, s komercialno rabo vsebin pa ustvari še dodatnih približno 45 milijonov evrov. Pomanjkanje sredstev je spodbudilo ustvarjalce projekta EUscreenXL k razmišljanju o vzpostavitvi lastnih tehničnih rešitev in platform. Pohvaliti kaže njihovo pripravljenost in iznajdljivost, hkrati pa je potrebno priznati ogromne razlike v obsegu in moči projekta EUscreenXL v primerjavi z delom velikih, izoblikovanih in finančno stabilnih avdiovizualnih arhivov, kot so INA, BBC ali Cinecittà Luce.

Kljub pomanjkanju finančnih sredstev in predstavljenih vsebinah, nad katerimi nima pravic, ima projekt EUscreenXL nekaj izjemnih prednosti pred zgoraj naštetimi nacionalnimi arhivi. Vsekakor je med prvimi prednostmi projekta njegova vsebina. Gre za zgodovino Evrope in njenih ljudi dvajsetega in enaindvajsetega stoletja, kot jo je zabeležila televizijska kamera. Velika širina vsebine je izrednega zgodovinskega pomena, z visoko tržno vrednostjo, zaradi tega pa izjemno komercialno zanimiva. Večjezičnost portala EUscreen z mnogovrstno strokovno izbrano in obdelano avdiovizualno vsebino oblikuje edinstveno »evropsko« platformo, ki jo trenutno premore splet. Spletne rešitve portala, kot so na primer skupna metapodatkovna shema, podnaslavljanje vsebin in podobne tehnične rešitve, bodo na voljo za nadaljnjo uporabo posameznim arhivom in drugim komercialnim operaterjem spletnih platform. Nadalje predstavlja portal izjemno izhodiščno kontaktno točko vseh poslovnih partnerjev. Konzorcij arhivskih strokovnjakov, ki se je tekom let izoblikoval s sodelovanjem pri projektu EUscreenXL, predstavlja ambiciozno skupino izkušenih avdiovizualnih arhivistov in strokovnjakov iz vse Evrope. Poslovni model, ki temelji na posredovanju znanja izkušenih dokumentalistov in arhivistov s pregledom nad posamičnimi avdiovizualnimi zbirkami, predstavlja potencialno izjemno strokovno in donosno poslovno platformo.

6 MOREBITNI POSLOVNI MODELI

Model 1: projekt EUscreenXL - spletno dostopne muzejske zbirke

Medtem ko je na spletu »razpršena muzejska zbirka« portala EUscreenXL brezplačno dostopna, bi za globlje akademske in arhivske poizvedbe uporabnik plačal članarino. Za dostop do strokovno oblikovanih muzejskih predstavitev bi zaračunali vstopnino in ob plačilu omogočili digitalni prenos razstave. Predlagane teme za muzejske predstavitve vključujejo drugo svetovno vojno, zgodovino televizije v Evropi, demokracijo v Evropi, evropsko medicino, evropski glamur in podobne.

Model 2: poslovni koordinator

EUscreenXL predstavlja enotno kontaktno točko za promocijo in trženje mnogih evropskih avdiovizualnih arhivov in pridobitev potencialnih interesentov za nakup avdiovizualne vsebine. EUscreenXL bi v tem primeru kot tržni koordinator dobil delež prihodkov, čeprav bi večina prihodka od prodaje vsebin pripadala njenemu lastniku.

Model 3: arhivska svetovalna platforma

Konzorcij EUscreenXL in trženje projekta kot nove vrsta subjekta: agencija avdiovizualnih arhivistov specialistov. Tretji potencialni poslovni model predstavlja trženje avdiovizualnih arhivistov s številnimi izkušnjami, specialnim znanjem in sposobnostjo svetovanja o varovanju in arhiviranju, digitalizaciji in metapodatkovni shemi arhivskih avdiovizualnih vsebin. Sprva bi konzorcij spodbujal lokalna arhivska svetovanja, v bodočnosti pa bi deloval kot samostojna agencija, ki bi sprejemala avdiovizualno gradivo in ga po standardih vključevala v spletno predstavitev ter ponujala javna arhivska izobraževanja, prireditve in delavnice.

7 EUSCREENXL IN RAZSTAVA 1989 FREEDOM EXPRESS V BERLINU, BRUSLJU IN VARŠAVI

Razstava 1989 Freedom Express, ki je konec leta 2014 gostovala v Berlinu, Bruslju in Varšavi, je dober začetek morebitne komercializacije projekta. Čeprav pričujoča razstava ni prinesla finančnih koristi ne konzorciju EUscreenXL niti sodelujočim partnerskim arhivom, ki so zanj prispevali gradivo, prikazuje okvirno shemo morebitnega bodočega poslovanja in upravljanja z avdiovizualno vsebino. Razstava Freedom Express je lokalno in časovno omejena. Vključuje ključne zgodovinske dogodke osvobajanja držav Vzhodne in Srednje Evrope izpod komunističnih diktatur in ponovnega srečanja s svobodo. Je del obširnejše izobraževalne in družbene kampanje, ki so jo organizirala ministrstva za kulturo iz Poljske, Nemčije, Madžarske in Slovaške s pridruženimi partnerji. Pri kampanji je sodeloval tudi projekt EUscreenXL, slednji je z dovoljenjem posameznih izbranih arhivov uporabil avdiovizualno gradivo projekta EUscreenXL in izoblikoval ganljivo in zgodovinsko pomembno video produkcijo. Gradivo prikazuje pomembne zgodovinske osebnosti in dogodke političnega prehoda v letu 1989 in obdobje ključnih socialnih premikov, ki so sledili temu letu v tem delu Evrope. S takšno in podobnimi razstavami projekt izvaja promocijo posameznih arhivov v tujini, s sodelovanjem pri specifičnih avdiovizualnih razstavah pa konzorcij vidi nadaljnji potencial nekoliko bolj komercialnega poslovanja projekta EUscreenXL.

8 SKLEP

Kljub teoretično izvedljivim možnostim posameznih poslovnih modelov se bo konzorcij projekta EUscreenXL ob izbiri naslednjega koraka soočal z mnogimi izzivi, ki jih bo potrebno premagati, preden bo padla odločitev o izbiri bodočega poslovnega modela. Nacionalni avdiovizualni arhivi imajo potencial za ustvarjanje donosnih prihodkov iz komercialne rabe njihovih vsebin, vendar je te vsebine za komercialno rabo te vrste potrebno predhodno pripraviti. Za to pa ponovno potrebujemo finančna sredstva, ki so, predvsem v začetnem obdobju takih pristopov, še toliko izdatnejša. Potrebno je namreč zagotoviti sredstva za digitalizacijo in arhivsko hrambo avdiovizualne vsebine, jo predhodno opremiti s potrebno skupno klasifikacijo in enotno metapodatkovno shemo, za njeno posredovanje pa urediti pravice rabe in avtorske pravice, ki se sicer od posameznega do posameznega arhiva razlikujejo. Predhodno delo s tem še ni končano, potreben je še pregled vsebine, ki je na voljo, in ugotoviti njeno tržno vrednost, izločiti neprimerno vsebino, urediti vprašanje varstva varovanja osebnih podatkov in vprašanje morebitnega e-trgovanja z vsebinami, se dotakniti uredniške politike projekta in še bi lahko naštevali.

Vsekakor se je ambiciozna skupina akademikov, dokumentalistov raziskovalcev, arhivistov in tehničnih sodelavcev, ki sestavljajo konzorcij projekta EUscreenXL, pripravljena soočiti z bodočimi izzivi in »trajno« ohraniti televizijsko zgodbo evropske zgodovine portala EUscreenXL.

VIRI IN LITERATURA

Prispevek je napisan na podlagi informacij, pridobljenih na generalni skupščini projekta EUscreenXL, ki je potekala 29. 11. 2014 v Rimu, in na podlagi informacij, pridobljenih na mednarodni konferenci projekta EUscreenXL z naslovom *From Audience to User: Engaging with Audiovisual Heritage Online*, ki je sledila 30. in 31. 10. 2014, obeh se je avtorica prispevka udeležila.

Glavnina članka se opira na ugotovitve ankete, ki jo je opravila Susanna Kleeman iz Royal Holloway, Univerze v Londonu, le-ta je svoje ugotovitve zapisala v spodaj citiranem članku.

- Kleeman, S. (2013). *Market Survey and Business Models*. Royal Holloway, University of London. Pridobljeno 1. 12. 2014 s spletne strani - internega bloga, zaščitenega z geslom: https://basecamp.com/1936492/projects/3731103/messages/22985459#attachments_for_message_22985459.
- Šturm, K. (2011). Teoretični vidik projekta »Evropski zaslon«. V Tovšak, S. (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja : 10. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih 6.-8. april 2011*, str. 515-521. Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor.
- Šturm, K. (2013). Delavnica Europeanana. Nacionalna pobuda Slovenija, 21. marec 2013. V *Arhivi : glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije, Letn. 36, št. 1*, str. 196-197. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.

SUMMARY

*Katja ŠTURM**

THE FUTURE OF THE EUSCREENXL PROJECT - POSSIBLE BUSINESS MODELS FOR MANAGING AVDIOVIZUAL CONTENT

With established shared standards, platforms and modes of working together, the EUscreenXL consortium and its project placed down an impressive first phase. That recognized, the project can afford to think seriously about its future and which model of sustainability to pursue. Due to the revised financial policy in European projects funding, European Union has recently set, the EUscreenXL project can no longer rely on its sustainability when European Union funding ends and needs future funds for its existence and continued operation.

This paper reveals possible financial models for the sustainability and a possible future roadmap of the project. Due to an ensured financial flow, sustainability and revenue-generation of the project were not a priority engagement of the involved, but the current global recession and corresponding reduction in public grants are revealing that creating revenue from AV content is essential for any historic AV archives development.

This paper addresses some of the already existing models for historic AV content that could be considered as future business models and sustainability choices. Clips services where historic TV content sold via online portals to AV professionals who want to reuse the content in their own new productions is one of them. Advertising and sponsorship is tested and commonly used business model that includes placing banners and other ads on archive portals creating steady financial income. Established archives provide training, diplomas and consultancy for educational market and professionals, engaging yet in another type of intellectual business model. Yet there are a lot of problems to be tackled before any of this proposed business models can take place. The specificity of the EUscreenXL situation is a reason enough to think about limitations in using such business problems. EUscreenXL is not an archive; it is a consortium of archives, which results in a first major limitation: EUscreenXL does not own or have the rights to any of the content it features or seeks to exploit. Meaning the vast majority of any revenues EUscreenXL creates will go directly to its partners, the actual owners of the content. Yet if EUscreenXL does not offer a commercial exploitation solution for its partners it risks consortium disintegration. In this age of austerity, public service AV archives need to make money out of their content. EUscreenXL has one other major limitation, a severe lack of funds which can cover barebones service, not the major new ecommerce platform, technical stability or the sales and marketing initiatives.

But despite lack of funds and content ownership, EUscreenXL has several big advantages. The content itself, a history of Europe and its people in the 20th century, as recorded by its major public service TV and radio broadcasters and a central coordination, attractive feature for big commercial entities which do not have time to deal with each archive or broadcaster individually are only the first two of many.

* *Katja Šturm, documentalist researcher and honorary co-worker on the EUscreenXL Project, Archives and Documentation Department, RTV Slovenia, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana, Slovenia, contact: katja.sturm@rtvslo.si.*

The paper states four possible business models for EUscreenXL use such as Online Museum, Commercial Coordinator, an Agency of AV archivists and a possible approach in creating physical exhibitions of EUscreenXL content such as Freedom Express exhibition, which was presented in Berlin, Brussels and Warsaw in 2014.